

# Motion till riksdagen

1989/90:Ub60

av Ulla Orring och Karin Israelsson (fp, c)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

---

En betydande förstärkning av resurserna för åldrandeforskningen föreslås i regeringens proposition 1989/90:90 om forskning. Inte mindre än tre professurer föreslås. Detta är en värdefull och viktig satsning.

Tjänsternas ämnesanknytning är psykologi, socialt arbete och sociologi. Eftersom dessa tre områden hittills varit tjänstemässigt mycket eftersatta trots att betydande forskning bedrivs är satsningen på åldrandeforskningen inom just dessa områden både adekvat och välkommen.

Tjänsternas ortsanknytning är Göteborg (psykologi), Stockholm (socialt arbete) och Uppsala (sociologi). Det finns ingenting att anföra mot att tjänsterna i socialt arbete och sociologi förläggs till Stockholm resp. Uppsala. Argument mot psykologiprofessurens placering i Göteborg måste dock anföras.

Helt riktigt sägs det i propositionstexten (s. 253) att forskning i psykologi med inriktning på äldre bedrivs vid flera universitet. Av skäl som inte anges sägs dock universitetet i Göteborg ha särskilt goda förutsättningar att utveckla en fruktbar forskningsmiljö.

Det är utan tvekan korrekt att viktig åldrandeforskning har bedrivits och bedrivs i Göteborg inom ramen för det s.k. H-70-projektet. Den tunga delen av detta projekt är dock av medicinsk natur; den psykologiska delen torde rimligen kunna betraktas som relativt lättviktig. Dokumentationen från den psykologiska delen har mest karaktären av stenciler eller institutionsserierapporter. Det är få arbeten som publicerats i internationella tidsskrifter efter gängse granskningsförfarande. Med tanke på att H-70-projektet bedrivits under relativt lång tid, att relativt kraftfulla satsningar redan gjorts, men att den psykologiska delen ändå inte utvecklats till frontlinjeforskning är det enligt vårt förmenande mycket tveksamt om Göteborg är rätt ort för psykologiprofessuren.

Som anges i propositionstexten bedrivs åldrandeforskning i psykologi vid flera universitet i landet; Umeå universitet och Karolinska institutet i Stockholm är därvidlag de främsta. Vid Umeå universitet har åldrandeforskning i psykologi bedrivits under en 10-årsperiod. Vid Karolinska institutet bedrivs sådan forskning sedan 1988 av en del av personerna från Umeågruppen.

Vi yrkar därför att professuren i psykologi bör placeras vid någon av dessa orter i stället för i Göteborg, och därvidlag är Umeå att föredra dels på grund av att forskningsmiljön i Umeå varit etablerad inom området under längre

tid, dels på grund av att ett stort forskningsprojekt om åldrande och minne påbörjats i Umeå i vilket även forskare från Stockholmsgruppen ingår, och dels på grund av att tjänsten i socialt arbete redan placerats i Stockholm.

Det nämnda projektet i Umeå, *Åldrande, minne och demens: En prospektiv undersökning*, inleddes redan 1988 och skall pågå i 15 år. Ekonomiskt stöd för projektet kommer från Delegationen för social forskning, Forskningsrådsnämnden, Humanistisk-Samhällsvetenskapliga forskningsrådet och Riksbankens Jubileumsfond. Totalt kommer 1 100 försökspersoner att testas vid ett första datainsamlingstillfälle. Om fem år och om tio år testas dessa personer igen samt ytterligare 2 200 personer. Försökspersonerna tillhör 11 olika kohorter: 35, 40, 45, ..... 85 år vid det första teststillfället. Vid det andra teststillfället har de blivit 40, 45, 50, ..... 90 år och vid det tredje 45, 50, 55, ..... 95 år.

Projektet har fem olika syften: (1) Att kartlägga minnesfunktioner i medelålder och hög ålder. (2) Att studera hur missfunktionerna utvecklas över tid i dessa åldersgrupper. (3) Att bestämma tidigare pre-kliniska tecken på senil demens. (4) Att bestämma riskfaktorer för senil demens. (5) Att göra premorbida mätningar på personer som under den 10-årsperiod som datainsamlingarna görs kommer att råka ut för olyckor eller andra sjukdomar än senil demens.

De mätinstrument som används är av tre olika slag: (1) psykologiska mätningar med tonvikt på kognitiva funktioner, speciellt minne, (2) medicinska mätningar motsvarande en hälsoundersökning och tonvikt på blodprovanalyser och (3) intervjuer om socioekonomisk status. De psykologiska testen rörande minne baseras på modern minnesteori och Umeågruppens egen forskning om åldrande och minne, som publicerats i de främsta internationella tidskrifterna på området. Ett stort antal test har utvecklats vilka kommer att ligga till grund för en mycket stor datamängd. I den sociala intervjun samlas också en stor mängd data in. Totalt kommer data för närmare 2 000 variabler att samlas in för var och en av de 3 300 försökspersonerna som deltar i undersökningen. Projektet i sin helhet är unikt inte bara i Sverige utan även internationellt.

Kärnan i den forskargrupp som nu arbetar inom projektet skolades inom detta område under 80-talets första hälft. Forskargruppen har efter hand byggts ut och omfattar nu ett stort antal personer som torde garantera en god forskningsmiljö för den nya professuren i psykologi med inriktning mot äldre. I gruppen ingår nu två forskare i psykologi, tre i medicin, tre forskningsassistenter i psykologi, tre forskningsassistenter i medicin (sjuksköterskor) samt en sekreterare.

Förutom i detta projekt bedrivs åldrandeforskning i psykologi vid Umeå universitet inom ramen för ett projekt om motorisk aktivitet. Inom detta projekt arbetar två forskare och en forskningsassistent.

## Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motio-

nen anförts om en professur i psykologi med inriktning mot äldre vid universitetet i Umeå.

Mot. 1989/90  
Ub60

Stockholm den 20 mars 1990

*Ulla Örring (fp)*

*Karin Israelsson (c)*